

2. HAFTA

Konu: Kişilere Karşı Suçlar

Hukuk, insanın ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik varlıkları ve bu varlıkları konu edinen menfaatleri korumayı amaçlar. Bu amaçla insanın ihtiyaçlarını karşılayan varlıklara ve bu varlıkları konu edinen menfaatlere yönelik saldırılar suç haline getirilmiştir. Ceza Kanunu'nda kişilere ait hukuki varlık veya menfaatleri ihlal eden bu suçlar "kişilere karşı suçlar" başlığı altında düzenlenmiştir. Kişilere ait bu varlık veya menfaatler aynı nitelik taşıdığı anda "malvarlığına karşı suçlar", kişisel varlık veya menfaatler olduklarında "vücut dokunulmazlığına karşı suçlar", "cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar" gibi alt ayrımlara sebebiyet verirler.

Hayata Karşı Suçlar

Kasten İnsan Öldürme Suçu (TCK m.81)

TCK m.81 uyarınca, "bir insanı kasten öldüren kişi" cezalandırılır. İnsan öldürme suçunun temel şeklinin cezası müebbet hapis cezasıdır. Ancak suça etki eden nedenler bakımından cezanın ağırlaştırılmış ve hafifletilmiş şekilleri söz konusudur.

İnsan öldürme suçunun hukuki konusu, kişinin hayat varlığıdır. Bu nedenle, hayata karşı suçlar başlığı altında düzenlenmiştir.

İnsan öldürme suçunun maddi konusu, failin dışında kalan ve yaşayan bir insandır. Ölmüş bir kişiye karşı insan öldürme suçunun işlenmesi mümkün değildir. Bununla birlikte, kişinin yaşama kabiliyetinin olup olmaması önemli değildir. Önemli olan öldürmeye elverişli davranışın gerçekleştirildiği anda kişinin hayatta olmasıdır. Örneğin zaten 1 aylık ömrü kalmış bir kimsenin yahut yeni doğmuş ancak yaşama kabiliyeti zayıf bir bebeğin öldürülmesi durumunda insan öldürme suçu işlenmiş olur.

Aksi yönde görüşler de bulunmakla birlikte, insan olma niteliği, doğumun tamamlandığı, tam ve sağ doğumun gerçekleştiği anda başlar. Cenin, doğumun tamamlanması anına kadar cezai anlamda korumasız değildir. Doğum başlamış ancak tamamlanmamışken ceninin öldürülmesi durumunda insan öldürme suçu oluşmaz ancak başka suçlar, örneğin çocuk düşürme veya düşürme suçları oluşabilir.

İnsandan doğan acayip yaratıkların insan sayılıp bu suçun maddi konusunu oluşturup oluşturamayacağı da tartışma konusudur. Bir görüşe göre; insandaki acıma, merhamet duygusuna ve toplumsal elverişlilik düşüncesine dayanılarak bu tür yaratıkların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Ancak TCK m. 81 uyarınca bu neviden varlıkların hayatına son verilmesi de insan öldürme suçunu oluşturacaktır.

Öldürülen kişinin dini, dili, ırkı, cinsiyeti vs. fark etmez. Akli durumu, ruhsal durumu, sağlık durumu ne olursa olsun sağ ve tam doğmuş, yaşayan her insan, insan öldürme suçunun maddi konusunu oluşturur.

İnsan öldürme suçunun maddi konusunu yaşayan insan oluşturduğundan, insan yaşamının son bulma anı yani ölüm önem taşımaktadır. Ölümün ne zaman gerçekleşmiş sayılacağı öğretilerde tartışmalıdır. Bir görüşe göre, insan beyin ölümünün gerçekleştiği anda ölmüş sayılmalıdır. Beyin ölümü, beyinin işlevlerinin geriye dönülmesi imkânsız şekilde yitilmesidir. İnsan öldürme suçu bakımından isabetli olan diğer görüşe göre ise, insan doğal (biyolojik) ölümünün gerçekleştiği anda ölmüş sayılmalıdır. Bu itibarla, kişinin beyin ölümü gerçekleşmiş ancak yaşam destek ünitesi ile solunum ve dolaşım gibi hayati sistemleri işlevlerini icra ediyorsa, bu kişiye karşı gerçekleştirilen öldürmeye yönelik fiiller insan öldürme suçunu oluşturacaktır. Ancak ilgili mevzuat uyarınca kurallara tabi olarak gerçekleştirilen organ ve doku nakli bakımından, beyin ölümü esas alınır. Bu konuda özel bir kanuni düzenleme söz konusudur dolayısıyla bir hukuka uygunluk nedeni vardır.

İnsan öldürme suçunun maddi unsuru; insan öldürmeye elverişli insan davranışı, ölüm sonucu ve bu ikisi arasındaki nedensellik bağından oluşur.

İnsan öldürme suçu, serbest hareketli bir suçtur; insan öldürmeye elverişli her tür vasıta ve davranışla işlenebilir. Ölüm sonucunu gerçekleştirmeye yönelik nedensel değer taşıyan her türlü davranışla gerçekleştirilebilir. Bu davranış icrai bir davranış olabileceği gibi ihmali bir davranış da olabilir. İnsan öldürmeye elverişli vasıta, somut olayın koşullarına bakılarak belirlenir. Bir kişi bakımından elverişli olmayan vasıta bir başka kişi bakımından elverişli olabilir. Örneğin bir şeker hastasına yüklü miktarda şeker verilmesi halinde bu davranış insan öldürmeye elverişli bir davranış olur, ancak normal bir kişi bakımından bu davranış öldürmeye elverişli bir davranış değildir.

İnsan öldürme suçu, öldürmeye elverişli her türlü maddi ve manevi araçla işlenebilir. Yani, mağdurun özel bir durumundan yararlanarak manevi araçlarla ölümüne sebep olunması mümkündür. Örneğin, kalp hastası olan bir kadına oğlunun askerde şehit olduğunu söyleyip kalp krizi geçirmesini sağlamak, böylelikle kadını öldürmek, manevi araçlarla gerçekleştirilmiş insan öldürme sayılır.

Failin davranışı ile insanın ölümü arasında nedensellik bağı bulunmalıdır. İnsan öldürme suçu, ölüm sonucunun gerçekleştiği anda tamamlanmış olur. Bu itibarla insan öldürme suçu sonuçlu bir suçtur. Bu suça teşebbüs mümkündür. Hazırlık hareketleri ile icra hareketleri arasındaki ayırımı, dolayısıyla cezalandırılabilir teşebbüsün başlangıç anı insan öldürme suçu bakımından çok önemli ve güçtür. Bilindiği gibi, kural olarak hazırlık hareketleri cezalandırılmaz; sadece icra hareketleri başladığı andan itibaren bir fiil ceza hukukunun konusunu oluşturur. Eğer kanun koyucu bunun aksini öngörüyorsa yani hazırlık hareketlerini de tehlikeli olarak görüyorsa bunu ayrıca ve açıkça kanunda düzenler. Fakat insan öldürme suçu bakımından bu söz konusu değildir; icra hareketleri başladığı andan itibaren

cezalandırılabilir fiil başlamıştır ve teşebbüsün konusunu oluşturur. Sonuç yani ölüm neticesinin gerçekleştiği anda da fiil tamamlanmıştır; kişi tamamlanmış insan öldürme suçundan cezalandırılır.

TCK m. 81’de düzenlenen, kasten öldürme suçunun temel şeklidir. Bu suç, kasten işlenen bir suçtur. Suçun manevi unsurunu oluşturan kast, doğrudan kast olabileceği gibi dolaylı kast da olabilir. Failin doğrudan hedef aldığı sonuç ile bu sonuca zorunlu olarak bağlantılı yani gerçekleşmesi muhakkak olan sonuçlar doğrudan kastın konusunu oluşturmaktadır. Ancak failin doğrudan hedef almamakla beraber gerçekleşmesine rıza gösterdiği sonuçlar dolaylı kastın konusunu oluşturur. Yani fail gerçekleşme ihtimalini öngörüyor fakat öngörmesine rağmen gerçekleşme tehlikesini kabul ederek hareketine devam ediyorsa dolaylı (olası) kasttan söz edilir. Örneğin, fail bir uçağa bomba yerleştirerek uçtaki bir politikacıyı öldürmek istemektedir. Ancak bu bombanın etkisiyle yalnızca politikacı değil, uçtaki pek çok yolcu hayatını kaybetmiştir. Burada, failin politikacı dışında, doğrudan doğruya öldürmek istemediği kişiler bakımından da doğrudan kastı söz konusudur. Zira uçağa bomba yerleştirdiğinizde uçakta bulunan herkesin öleceği neredeyse muhakkaktır; ölenler bakımından doğrudan kast ile insan öldürme, yaralananlar bakımından ise insan öldürmeye teşebbüs söz konusu olur.

Suçun teşebbüs aşamasında kalmış olması durumunda, failin mağduru öldürmek mi yoksa yaralamak mı istediğinin belirlenmesi yani kastının belirlenmesi, uygulamada özellikle önem arz eden bir sorundur. Kastın belirlenmesi için öğretide ve yargı kararlarında birtakım ölçütler geliştirilmiştir: “kişiler arasında husumetin var olup olmadığı”, “failin kullandığı araç”, “isabet bölgeleri”, “darbe sayısı”, “failin davranışını çevresel etken dolayısıyla sona erdirip erdirmediği”. Elbette bu ölçütlerden hiçbiri tek başına öldürme kastı veya yaralama kastını belirlemek için yeterli değildir. Bu nedenle bu göstergelerin hepsinin bir arada ve somut olayın koşulları dikkate alınarak incelenmesi gerekir. Her somut olay bakımından ayrıca değerlendirme yapılır.